

I UVOD

Da su mala i srednja preduzeća najznačajnija razvojna šansa i rezerva , pruženo je dovoljno dokaza i na to više ne treba trošiti riječi , nego treba pristupiti definisanju ekonomije , finansijske , industrijske i tehnološke politike i strategije koja će doprinjeti njihovom daljem razvoju.

Misli o ekonomiji su stare koliko ljudsko društvo i to zato što je opstanak ljudi najneposrednije vezan za materijalnu proizvodnju. Prve ekonomske misli u pisanom obliku nalaze se u djelima pisaca i filozofa antičkog doba , a pisane su uglavnom u okviru drugih nauka , kao što su filozofija , etika politika i dr. Tako su svoje ekonomske misli izložili Platon , Aristotel , a kasnije i Tomo Akvinski. Genezu razvoja ekonomske misli posmatraćemo kroz period merkantilizma , fiziokratizma , klasične škole političke ekonomije , utopijskog socijalizma , marksizma , građanske ekonomske teorije , te pobornika održivog intervencionizma.

Merkantilizam -je valdajući pravac ekonomske teorije i ekonomske politike u razdoblju prvobitne akumulacije kapitala. To je vrijeme prevlasti trgovačkog kapitala u zemljama zapadne Evrope , po kojima je novac osnova bogatstva nacije (zlato , srebro). Stav je merkantalista da je promet izvor društvenog bogatstva , a ne proizvodnja. Međutim prva nauka o modernoj ekonomiji potiče tek onda kada teoretska razmatranja prelaze sa pomenute sfere na proizvodni proces.

Fiziokrati - (1748-1780) , uglavnom francuski teoretičari , ne prihvataju stajalište merkantalista po kojima je bogatstvo nacije u novcu (plemenitim metalima). Prema fiziokratima , pravo je bogatstvo u materijalnim dobrima i to onima koja su rezultat poljoprivredne proizvodnje.

Osim smatranja da je svako uplitanje države u privredni život neprirodno i nerazumno , tj. suprotno prirodnim zakonima.

Dvije najistaknutije ličnosti klasične škole su *Adam Smit* (1723-1790) i *David Rikardo* (1772-1823).

Osnovni principi , na kojima se temelji škola klasične ekonomije jesu:

- teorija radne vrijednosti i
- ekonomski liberalizam.

Utopijski socijalizam - je skup teoretskih shvatanja koja su se pojavila početkom 19-og vijeka u Francuskoj i Engleskoj.

Ove teorije vezane su za imena poznatih francuskih mislilaca *Sen Simona* (1760-1825) i *Šarla Furjea* (1772-1873) , te engleskog mislioca *Roberta Ovena* (1771-1838).

Zajedničko je za ove mislioce da im je nedostajalo materijalističko shvatanje suštine socijalističkog društva , te nedostatak naučnog prilaza i metoda za ostvarenje novog društva , pa se nazivaju socijalisti "utopisti".

Marksizam - je sistem Marksovih shvatanja o ekonomiji i društvu. *Karl Marks* (1818-1883) i *Fridrih Engels* (1820-1895) ulaze u istoriju ekonomske misli kao osnivači naučnog socijalizma i pobornici teorije radne vrijednosti.

Svoj glavni naučni doprinos Marks je dao na području ekonomije , jer smatra da je ekonomsko područje fundamentalno za egzistenciju i razvoj društva.

Teorija radne vrijednosti od koje su polazili klasici , postaje kamen temeljac Marksovog ekonomskog učenja.